

**МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІНСТИТУТ ПРАВА, ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН  
Кафедра державно-правових дисциплін  
ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ**

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА  
магістра  
на тему:**

**«ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦІНОУТВОРЕННЯ У СФЕРІ  
ГОСПОДАРЮВАННЯ»**

Виконав студент  
II курсу магістратури  
спеціальності 262 «Правоохоронна  
діяльність»

**Младінов Д.В.**

Керівник: доцент, к.ю.н. Згама А.О.

Рецензент: доцент, к.ю.н. Качурінер В.Л.

Одеса – 2021 року

## АНОТАЦІЯ

**Младінов Д.В. Правове регулювання ціноутворення у сфері господарювання.** – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота магістра, спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність», Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, 2021 рік.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є визначення особливостей правового регулювання ціноутворення у сфері господарської діяльності та визначенням шляхів удосконалення чинного законодавства у цій частині.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, основної частини, яка включає три підрозділи, висновків і списку використаних джерел.

Автором проведено комплексну характеристику правового регулювання ціноутворення у сфері господарювання. З'ясовано поняття ціни та визначено основні підходи до теорії та класифікації цін, проаналізовано їх функції в умовах ринкової економіки. Визначено роль ціноутворення у процесі здійснення господарської діяльності. Проведено характеристику джерел правового регулювання ціноутворення в Україні та з'ясовано перспективи їх подальшого розвитку.

У кваліфікаційній роботі здійснено характеристику ціни як істотної умови господарського договору, а також наведено огляд відповідних законодавчих положень та практики їх застосування. Питання стосовно можливості визначення ціни в еквіваленті іноземної валюти стали предметом окремого дослідження, що викликано суперечливою судовою практикою.

Автором здійснено узагальнення судової практики у частині тлумачення судами можливості встановлення господарюючими суб'єктами вільних цін. Наприклад, визначено, що суб'єкти господарювання є вільними у визначенні умов договору, у т.ч. визначенні ціни договору, за виключенням цін на товар, ціни на який підлягають державному регулюванню. При цьому жодним нормативно-правовим актом України не передбачено обов'язків сторін договору обґрунтовувати ціну договору. Аргументовано, що суб'єкти господарювання мають право встановлювати ціни за своїм власним

переконанням та визначати їх з метою отримання прибутку з урахуванням власних економічних інтересів.

**Ключові слова:** ціноутворення, ціна, ціноутворення у сфері господарювання, державне регулювання цін, встановлення ціни, зміна ціни.

## ANNOTATION

**Mladinov D.V. Legal pricing regulation in the economic activity.** – Manuscript. Master's thesis, 262 "Law enforcement", International humanitarian university, Odesa, 2021.

The purpose of the master's thesis is to analyze the legal pricing regulation in the economic activity.

The thesis consists of an introduction, the main part, which includes three sections, conclusions and a list of sources used.

The author shows the comprehensive description of the legal regulation of pricing in the economic activity. The concept of prices and analysis of the main approaches to the classification of prices, consider their function in a market economy. Particular attention is paid to the role of pricing in the process of management. We characterize the sources of legal regulation of pricing in Ukraine and prospects for their further development.

The master's thesis provides a characteristics of the price as an essential economic conditions of the contract, as well as carried out a review of relevant legal provisions and their practical application. Particular attention is paid to the issue of the possibility of determining prices in foreign currency terms, which was formed on the contradictory jurisprudence.

The paper summarizes the judicial practice on the interpretation by the courts to establish the possibility of free prices, including the legal positions highlighted following. For example, business entities are free to determine the conditions of the contract, including determining the contract price, excluding prices of goods subject to state regulation, by any legal act of Ukraine does not provide for the obligation of the parties agreement to justify its price. The business entities have the right to set

prices at their own discretion and to define them according to their own economic interests.

**Keywords:** pricing, price, pricing in economic activity, state regulation of prices, price setting, price change.

## ЗМІСТ

<b>ВСТУП.....</b>	<b>3</b>
<b>РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЦІНИ.....</b>	<b>7</b>
1.1. Поняття, основні теорії, значення і функції ціни.....	7
1.2. Види цін та їх значення.....	16
1.3. Структура ціни та система цін у світовій економіці.....	20
<b>РОЗДІЛ 2. ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ЦІН У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ .....</b>	<b>26</b>
2.1. Визначення порядку ціноутворення та встановлення цін.....	26
2.2. Визначення цін у господарських договорах.....	31
2.3. Цінова політика суб'єктів господарювання.....	37
<b>РОЗДІЛ 3. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦІНОУТВОРЕННЯ.....</b>	<b>52</b>
3.1. Загальні засади державного регулювання цін.....	52
3.2. Система органів регулювання цін.....	62
3.3. Механізм державного регулювання цін.....	70
<b>ВИСНОВКИ.....</b>	<b>78</b>
<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....</b>	<b>82</b>

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

### Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Визначення ціни зобов'язання в іноземній валюті: Лист Міністерства Юстиції України від 12.03.2007 р. №20-5-132. URL : [zakon.nau.ua/doc](http://zakon.nau.ua/doc)
3. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ) від 15.04.1994 р. *Офіційний вісник України*. 2010. № 84. Ст. 2989.
4. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. *Відомості Верховної Ради*. 2003. № 18. Ст. 144.
5. Податковий кодекс України: Закон України від 02 грудня 2010 р. *Офіційний вісник України*. 2010. № 92. Ст. 3248.
6. Правила комісійної торгівлі непродовольчими товарами: Наказ Міністерства зовнішніх економічних зв'язків України від 13 березня 1995 р. *Офіційний вісник України*. 1995. № 12. Ст. 564.
7. Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів): Постанова Кабінету Міністрів України від 23.01.1997 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1548-96-%D0%BF#Text>
8. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 14.12.1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 50. Ст. 472.
9. Про валюту і валютні операції: Закон України від 27.07.2018 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 30. Ст. 239.
10. Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів): Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 р. № 1548. *Урядовий кур'єр*. 1997. № 5. Ст. 21.
11. Про заходи щодо стабілізації цін на товари, що мають істотну соціальну значущість, товари протиепідемічного призначення : Постанова Кабінету

Міністрів України від 22.04.2020 р. № 341. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341-2020-%D0%BF#Text>

12. Про затвердження Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку: Розпорядження Антимонопольного комітету України від 05.березня 2002 р. № 49. *Офіційний вісник України*. 2002. № 14. Ст. 778.

13. Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів): Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 06 вересня 2001 р. № 201. *Офіційний вісник України*. 2001. № 39. Ст. 1784.

14. Про затвердження Порядку проведення моніторингу контрольованих операцій та Порядку опитування уповноважених, посадових осіб та/або працівників платника податків з питань трансфертного ціноутворення: наказ Міністерства фінансів України від 14 серпня 2015 р. № 706. *Офіційний вісник України*. 2015. № 77. Ст. 114.

15. Про затвердження Порядку формування тарифів на ветеринарні послуги, що надаються державними установами ветеринарної медицини: Постанова Кабінету Міністрів України від 04 листопада 2009 р. № 1167. *Офіційний вісник України*. 2009. № 35. Ст. 2124.

16. Про затвердження Правил визначення вартості будівництва (ДБН Д.1.1-1-2000): Наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 27 серпня 2000 року № 174. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0174241-00#Text>

17. Про затвердження Тарифів на перевезення пасажирів, багажу і вантажобагажу залізничним транспортом у внутрішньому сполученні: Наказ Міністерства інфраструктури України від 20.04.2018 р. №184. *Офіційний вісник України*. 2018. № 41. Ст. 1475.

18. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 23.03.2001 р. // *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 12. Ст. 64.

19. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 р. // *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 29. Ст. 377.
20. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 25.06.1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.
21. Про природні монополії: Закон України від 28.07.2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 30. Ст. 238.
22. Про ціни і ціноутворення: Закон України від 21.06.2012 р. № **5007-VI**. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 19-20. Ст. 190.
23. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст.461.
- 24.** Щодо розрахунків в іноземній валюті на території України: Лист Міністерства Юстиції України від 12.03.2007 р. № 20-5-132. URL : [https://ips.ligazakon.net/document/view/mus5517?ed=2007\\_03\\_12](https://ips.ligazakon.net/document/view/mus5517?ed=2007_03_12)

#### **Спеціальна література:**

25. Андрушків Б.М., Кузьмін О.Є. Основи менеджменту: Навч. Посібник. Львів : «Світ», 2005. 380 с.
26. Армстронг Г., Котлер Ф. Маркетинг. Общий курс: уч. пос. Пер. з англ. М. : ВД «Вільямс», 2001. 550 с.
27. Баєва О. В., Новальська Н. І., Ангелова В. І. Практичні аспекти менеджменту: Навч. практич. посібник. К. : МАУП, 2006. 770 с.
28. Бень Т. Г. Основи цінової політики і ціноутворення в промисловості: Навч. посібник. 4-е вид., перероб і доп. Дніпропетровськ : ДметАУ, 2009. 151 с.
29. Бахатрян Н.В. проблеми правового регулювання ціноутворення в Україні. *Часопис Академії адвокатури України*. 2013. № 2 (19). С. 01-07.
30. Булгакова І. В. Господарське право України: Навч. посіб. - К.: Прецедент, 2006. - 346 с.
31. Бойчак І. М., Харів Н.С., Хопчан М.І. Економіка підприємств: Навч. посібн. Л. : Сполум, 2009. 330 с.



32. Бутенко Т. В., Круковська Л. М. Трансфертне ціноутворення в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Економіка і менеджмент. 2016. Вип. 15. С. 43-46.
33. Васильєв О.С., Подцерковний О.П. Господарське право України : Підручник.- 3-є видання - перероб. і доп. Х. : ТОВ "Одісей", 2008. 645 с.
34. Гембара О.Ю. Правове регулювання ціноутворення у господарській діяльності : автореф. к.ю.н. : 12.00.04. Х., 2017. 21 с.
35. Гуда Н.Е. Економічна сутність ціни та ціноутворення в Україні. *Економіка та держава*. 2019. № 5. С. 106-110. [http://www.economy.in.ua/pdf/5\\_2019/23.pdf](http://www.economy.in.ua/pdf/5_2019/23.pdf)
36. Воробйов Є. М., Гриценко А. А., Лісовицький В. М., Соболев В. М. Економічна теорія: Посібник вищої школи. Харків-Київ, 2003. 780 с.
37. Гаркавенко С. К. Маркетинг: Підручник. К. Лібра. 2004. 450 с.
38. Горщ О.Н. Об'єктивні засади ціноутворення в постсоціалістичній Україні: Навч. посібн. К., 1997. 330 с.
39. Господарське право: Підручник / О.П. Подцерковний, В.Г. Олюха, О.О. Квасніцька та ін.; за ред. О.П. Подцерковного. 3-тє вид., доп. і перероб. О.: Фенікс, 2018. 612 с.
40. Господарське право: Підручник / О.П. Подцерковний, О.О. Квасніцька, А.В. Смітюх та ін.; За заг ред. О.П. Подцерковного. Х.: Одісей, 2010. 640 с.
41. Григораш Т.Ф., Поплавська В.О., Шутова Д.М. Переваги та недоліки трансфертного ціноутворення. *Молодий вчений*. 2016. № 1(1). С. 52-55.
42. Гріфін К. П., Янцура В. О. Основи менеджменту: Підручник. Львів: БАК. 2010. 670 с.
43. Гірняк О.М., Лазановський П.П. Менеджмент: теоретичні основи і практикум: Навч. посіб. для студентів вищих закладів освіти. К. : «Магнолія плюс». 2003. 650 с.
44. Жук Л.А. Правове та організаційно-економічне регулювання господарської діяльності: Підручник. К.: Кондор. 2002. 650 с.

45. Жук Л.А., Жук І.Л., Неживець О.М. Господарське право: Навчальний посібник. 3-є вид. К. : Кондор, 2009. 434 с.
46. Калита Н.С., Спіцина Т.Ю., Кожуховський К.Л., Ціна та ціноутворення: Стан, проблеми, перспективи: Навч. посібник. К. : Вища школа, 2008. 550 с.
47. Калита Н.С., Кожуховський І.С. Ціноутворення в умовах ринку: навчальний посібник. К. : Науковий світ, 2003. 440 с.
48. Калиніченко І.В. Імпульсивні явища в економіці: природна поведінка цін. *Економіка України*. 1998. № 11. С. 24-25.
49. Кулага Е. Правові аспекти державного регулювання ціноутворення. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 6. С. 158-162.
50. Кардаш В. Я. Маркетингова товарна політика: навч. посіб. К. : КНЕУ. 2007, 450 с.
51. Коноплицький В., Філіна А. Це-бізнес: Глумачний словник економічних термінів. К. : Імекс, 2000. 880 с.
52. Литвиненко Я. В. Сучасна політика ціноутворення: Навч. посібник. 2-е вид. К. : МАУП. 2008. 280 с.
53. Лисюк В. М., Ісаченко Д. А., Захарченко В.І. Регулювання економіки перехідного періоду: Навч. посібник О. : Негоціант. 2000. 370 с.
54. Лозова О.В. Державне регулювання цінової політики в умовах соціально-економічних потрясінь національної економіки України. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: економіка*. 2015. Вип. 9. С. 7-14. [http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/6322/1/Vmdu\\_ek\\_2015\\_9\\_3.pdf](http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/6322/1/Vmdu_ek_2015_9_3.pdf)
55. Мазур О. Є. Ринкове ціноутворення. Навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2012. 480 с.
56. Макконнелл Кэмпбелл. Экономикс : принципы, проблемы и политика = Economics : principles, problems, and policies : учебник / Кэмпбелл Р. Макконнелл, Стэнли Л. Брю, Шон М. Флинн ; пер. с англ. 18-е изд. Москва : ИНФРА-М, 2011. 1010 с.
57. Мажинський Р.В. Маркетингові можливості – складова частина маркетингового потенціалу підприємства: Тези доповідей III Міжнародної

- науково-практичної конференції «Маркетингові дослідження в Україні». Ялта., 2004. С. 101-103.
58. Мамутов В. К. Господарське право: Підручник. Х. : ТОВ «Одісей», 2005. 770 с.
59. Марченко О. І. Менеджмент організацій: Навч. посібник. Вінниця : ВІРЕУ, 2005. 180 с.
60. Марущак В. П. Державне регулювання, планування і ринок: Навч. посібник. К. : УАДУ, 2005. 490 с.
61. Марцинкевич В. Економічний мейнстрим і сучасне відтворення. *Світова економіка і міжнародні відносини*. 2003. № 2. С. 15-18.
62. Мушенко В.В. Господарсько-правові засади державного регулювання ціноутворення в Україні. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2013. Вип. 182. Ч.2. С. 167-171.
63. Мілаш В.С. Господарське право: Курс лекцій: Ч.1. Х.: Право, 2008. 496 с.
64. Мілаш В.С. Рамковий (генеральний) договір у сфері господарювання. *Вісник Академії правових наук України*. 2011. № 2. С. 132-140.
- 64-1. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / заг. ред. В. К. Мамутов; Академія правових наук України. Відділення екологічного, господарського і аграрного права. К. : Юрінком Інтер, 2004. 687 с.
65. Осовська Г. В., Осовський О. А. Менеджмент організацій: Навч. посібник. К.: Кондор, 2005. 670 с.
66. Остапчук Ю.М., Драговоз О.М. Індекс споживчих цін: сприйняття та реальність: Посібник. К. : Державний комітет статистики України. 2006. 190 с.
67. Парижан Н.В. Державне регулювання ціноутворення в Україні. *Фінанси України*. 2000. № 4. С. 31-33.
68. Полищук И.И. Ценообразование: Учебное пос. М.: Инфра-М, 2008. 440 с.
69. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: Підручник : вид. 2-ге перероблене та доповнене. К. : КНЕУ. 2007. 390 с.
70. Примак Т. О. Економіка підприємств: Навч. посібник. К. : МАУП. 2003. 330 с.

71. Поклонська О.Ю., Шуміленко Ю.О., Бойко К.С. Основні проблеми ціноутворення в Україні. Електронний юридичний журнал. 2020. № 2. С. 156-158. [http://lsej.org.ua/2\\_2020/42.pdf](http://lsej.org.ua/2_2020/42.pdf)
72. Рогова Н.В. Аналіз форм та методів державного регулювання цін та процесів ціноутворення. Фінансовий простір. 2014. № 1 (13). С. 150-155.
73. Руделіус В. І. Маркетинг: Підручник. К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із вдосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. 390 с.
74. Салимжанова И.К. Цены и ценообразование : учебник для вузов. М. : ЗАО «Финстатинформ», 2001.304 с. URL : <http://www.bibliotekar.ru/cena-cenoobrazovanie-2/index.htm>.
75. Саніахметова Н.О. Підприємницьке право. Навч. Посібник. К. : А.С.К, 2001. 704 с.
76. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: Підручник. Х. : Ескада, 2007. 770 с.
77. Терещенко С., Хабло Г. Ціна та вартість у сфері митного регулювання. *Вісник КНТЕУ*. 2010. №. 3. С. 40-48.
78. Тормоса Ю. Г.Ціни та цінова політика: Навч. посібник. К.: КНЕУ. 2010. 290 с.
79. Туган-Барановський М.І. Політична економія: Курс популярний. К. : Наукова думка, 1994. 320 с.
80. Уткин Э. А. Цены. Ценообразование. Ценовая политика. М. : Тандем, 2000. 224 с.
81. Харитоновна О.І. Господарський кодекс України: Науково-практичний коментар. 2-е вид., доп. та перероб. Х.: ТОВ «Одіссей», 2008. 780 с.
82. Хміль Ф.І. Основи менеджменту: підручник. К. : Академвидав, 2003. 198 с.
83. Цацулин А. Н. Цены и ценообразование в системе маркетинга. М. : Филинь, 1997. 294 с.
84. Шевченко М.В. Державне регулювання ціноутворення та системи відшкодування лікарських засобів в Україні. *Україна. Здоров'я нації*. 2014. № 2. С. 83-93.

85. Шакун В.І. Правові основи підприємницької діяльності: Підручник. 2-е вид., перероб. і доп. К. : Юрінком, 2007. 780 с.
86. Шкварчук О.Л. Ціни і ціноутворення: Навчальний посібник. 3-є вид., випр. К. : Кондор, 2009. 240 с.
87. Шуляк Л.П. Ціноутворення: Учбово-практичний посібник. К. : Юрінком Інтер, 2008. 190 с.
88. Щербаков С.І. Проблеми ціноутворення: Монографія. Х. : Одісей, 2001. 230 с.
89. Щербина В.С. Господарське право України / За заг. ред. В.С. Щербина. К.: Юрінком Інтер, 2006. 650 с.
90. Щербина В.С. Господарське право: Підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Юрінком Інтер, 2007. 530 с.

**Матеріали судової практики:**

91. Постанова Вищого господарського суду України від 19.02.2013 р. у справі № 5011-6/93642012. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/29482124>
92. Постанова Вищого господарського суду України від 19.02.2013 р. у справі № 5011-6/93642012. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/29482124>
93. Постанова Вищого господарського суду України від 22.01.2008 р. у справі № 9/78-8/14. URL: [www.arbitr.gov.ua](http://www.arbitr.gov.ua)
94. Постанова Вищого господарського суду України від 26.07.2010 р. № 7/128. URL: [www.arbitr.gov.ua](http://www.arbitr.gov.ua)
95. Постанова Вищого господарського суду України від 28 грудня 2015 р. у справі № 906/188/15. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/54781239>
96. Постанова Дніпропетровського апеляційного господарського суду від 30.01.2012 р. у справі № 11/5005/15794/2011. URL : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/21436059>
97. Постанова Окружного адміністративного суду м. Києва від 07.09.2010 р. у справі № 2а-4429/09/2670. URL: <http://www.vasu.gov.ua/>

98. Постанова окружного адміністративного суду міста Києва про визнання нечинним рішення: від 01.07.2008 р. у справі № 11/103. URL: <http://www.vasu.gov.ua/>
99. Про деякі питання визнання правочинів (господарських договорів) недійсними : Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 29 травня 2013 р. № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011600-13#Text>
100. Про деякі питання практики застосування норм Цивільного та Господарського кодексів України : Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 07 квітня 2008 р. // Вісник Верховного Суду України. № 01-8/211. Ст. 4.
101. Про заходи стабілізації цін за надання послуг та оренду торгових приміщень (площ) у торговельних об'єктах, на рахунках з продажу продовольчих та непродовольчих товарів в умовах фінансово-економічної кризи: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 березня 2009 р. № 278 // *Офіційний вісник України*. 2009. № 23. Ст. 758.
102. Про регулювання граничних торговельних надбавок (націнок) на лікарські засоби і вироби медичного призначення: Розпорядження Київської міської державної адміністрації від 02 липня 2002 р. № 1292. *"Ежнедельник АПТЕКА"*. 2002. № 29. С. 6-7.
103. Рішення Верховного Суду України від 10 лютого 2009 р. *Рішення Верховного Суду України*. 2009. № 2. С. 68-71.
104. Рішення господарського суду Донецької області від 29.09.2015 р. у справі № 905/1603/15. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/51937942>
105. Рішення господарського суду м. Києва від 13 травня 2015 р. у справі №910/28243/143. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/44315873>
106. Рішення господарського суду м. Києва від 20 листопада 2014 р. у справі № 910/19891/14. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/41754243>
107. Рішення господарського суду Черкаської області від 26 листопада 2015 р. у справі № 925/310/15. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/54355124>

108. У справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України "Про тимчасову заборону підвищення цін і тарифів на житлово-комунальні послуги та послуги громадського транспорту, що надаються громадянам України" (справа про комунальні послуги): Рішення Конституційного Суду України від 02.03.1999. - № 2-рп/99. *Офіційний вісник України*. 1999. № 10. Ст. 61.